

Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach

„Stowarzyszenie Umarłych Statutów”

kontakt@umarlestatuty.pl

KRS: 0000830651

Gródek, 19 lutego 2021 roku

Znak sprawy: PO-1/2021

Wielkopolski Kurator Oświaty

ul. Kościuszki 93

61-716 Poznań

Działając w imieniu Stowarzyszenia na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów”, na podstawie art. 241 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 256), działając w interesie publicznym, składam wniosek o:

1. przeprowadzenie w ramach sprawowanego na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 910, dalej: „p.o.”) nadzoru pedagogicznego kontroli zgodności z prawem wskazanych w uzasadnieniu postanowień

Statutu Technikum nr 1 w Zespole Szkół Technicznych w Ostrowie Wielkopolskim z siedzibą przy ul. Poznańskiej 43 (dalej: „Statut”),

2. uchylenie na podstawie art. 114 ustawy – Prawo oświatowe niezgodnych z powszechnie obowiązującym prawem postanowień Statutu.

UZASADNIENIE

Kwestionowane postanowienie Statutu: § 55 ust. 1 pkt 6, § 68 ust. 2 pkt 11, § 72 ust. 1-3 [zasady usprawiedliwiania nieobecności przez uczniów pełnoletnich]

Przepis § 55 ust. 1 pkt 6 Statutu stanowi, że nieobecność ucznia na zajęciach może być usprawiedliwiona „na podstawie przedłożonego zaświadczenia lekarskiego lub oświadczenia rodzica (opiekuna prawnego), ucznia pełnoletniego uzasadniającego nieobecność”. Ponadto w treści § 68 ust. 2 pkt 11 wskazuje się, że uczeń ma obowiązek dostarczyć usprawiedliwienie swoich nieobecności na zajęciach szkolnych, podpisane przez rodzica lub opiekuna prawnego, w terminie do 7 dni od daty powrotu na zajęcia. W dalszej części kwestionowanego postanowienia § 68 ust. 2 pkt 11 zaznacza się, że uczeń pełnoletni może usprawiedliwiać swoje nieobecności samodzielnie, przy czym jest on zobowiązany poinformować o absencji swoich rodziców, którzy mają obowiązek potwierdzić otrzymanie owej informacji w formie podpisu pod usprawiedliwieniem ucznia pełnoletniego. Postanowienie § 72 ust. 1 stanowi ponadto, że wszyscy uczniowie szkół młodzieżowych ZST są zobowiązani do posiadania „dzienniczek ucznia”, w których odnotowywane są usprawiedliwienia oraz zwolnienia z lekcji podpisane przez rodziców lub opiekunów. W § 72 ust. 2 wskazuje się zaś, że w przypadku usprawiedliwień budzących wątpliwości wychowawca lub pedagog mają prawo porozumieć się z rodzicami lub prawnymi opiekunami ucznia. Ponadto zgodnie z treścią § 72 ust. 3 wychowawca w porozumieniu z rodzicami uczniów ma prawo podjąć decyzję o szczególnym trybie i sposobie usprawiedliwiania nieobecności uczniów lub zmienić

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

zasady usprawiedliwiania w trakcie roku szkolnego, jeśli wymaga tego „sytuacja wychowawcza w danym zespole uczniowskim”.

Zgodnie z art. 11 k.c. pełną zdolność do czynności prawnych osoba fizyczna uzyskuje wraz z osiągnięciem pełnoletności, tj. wraz z ukończeniem 18 r.ż. lub w wyniku tzw. upełnoletnienia, wynikającego z wejścia w związek małżeński przed osiągnięciem wieku określonego w art. 10 § 1 k.c. Wynikająca z treści wcześniej wspomnianego art. 11 k.c. pełna zdolność do czynności prawnych implikuje możliwość samodzielnego dokonywania czynności prawnych we własnym imieniu, w tym m.in. do składania oświadczeń woli oraz dokonywania innych czynności mających wpływ na stosunki prawne z innymi podmiotami. W przedmiotowej sprawie przywołane przepisy są o tyle znaczące, że determinują one możliwość usprawiedliwiania nieobecności w czasie obowiązkowych zajęć edukacyjnych przez ucznia pełnoletniego samodzielnie, tj. bez zgody rodziców. Tezę tę potwierdzają również przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, w tym w szczególności art. 92 k.r.o., zgodnie z którym dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską tylko do pełnoletności. Po osiągnięciu pełnoletności, a co za tym idzie pełnej zdolności do czynności prawnych, rodzice tracą prawo do reprezentowania swojego dziecka przed organami administracji publicznej z racji ustania władzy rodzicielskiej.

W związku z powyższym należy uznać, że przepisy § 55 ust. 1 pkt 6, § 68 ust. 2 pkt 11, § 72 ust. 1 są bezprawne w zakresie, w jakim mówią o obowiązku podpisania usprawiedliwienia ucznia pełnoletniego przez jego rodziców, zaś przepis § 72 ust. 2 w zakresie w jakim mówi o konsultacji wychowawcy lub pedagoga z rodzicami ucznia pełnoletniego w sprawie wiarygodności składanego przez ucznia usprawiedliwienia.

Kwestionowane postanowienie Statutu: § 68 ust. 2 pkt 3 [spożywanie alkoholu oraz używanie wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych poza terenem szkoły]

W treści § 68 ust. 2 pkt 3 wskazuje się, że uczeń przedmiotowej szkoły ma obowiązek „nie palić tytoniu i papierosów elektronicznych, nie pić alkoholu” oraz „nie używać środków odurzających”. Postanowienie §70 ust. 1 wskazuje, że uczniowie mogą być ukarani za podejmowanie czynności stojących w sprzeczności z postanowieniami statutu.

Konstrukcja kwestionowanego przepisu §68 ust. 2 pkt 3 w korespondencji z §70 ust. 1 może prowadzić do bezprawnego działania szkoły w zakresie karania uczniów za wymienione w §68 ust. 2 pkt 3 czynności, po ukończeniu przez niego 18 r.ż. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982 r. nr 35 poz. 230) oraz art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. nr 10 poz. 55), nie znajduje podstaw regulacja statutowa, która zakazywałaby uczniom pełnoletnim spożywania alkoholu oraz używania wyrobów tytoniowych poza terenem szkoły. Kwestionowane postanowienie § 68 ust. 2 pkt 3 nie zawiera informacji na temat obszaru na jakim owa regulacja obowiązuje – tak sformułowany przepis w połączeniu z normą ustanawianą §70 ust. 1 może powodować karanie uczniów pełnoletnich za czynności podejmowane poza terenem szkoły, które nie są w żaden sposób sprzeczne z obowiązującym prawem.

Kwestionowane postanowienie Statutu: § 31 ust. 2, § 44 ust. 5, [tryb złożenia wniosku o organizację nauczania indywidualnego, tryb złożenia wniosku o zwolnienie z nauki drugiego języka obcego]

Przepis § 33 ust. 2 Statutu stanowi, że nauczanie indywidualne organizuje Dyrektor Szkoły na wniosek rodziców i na podstawie orzeczenia wydanego przez zespół orzekający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej. Ponadto, zgodnie z treścią § 44 ust. 5 Statutu, dyrektor szkoły na wniosek rodziców oraz na podstawie opinii poradni specjalistycznej, zwalnia ucznia z wadą słuchu, z głęboką dysleksją rozwojową, ze sprzężonymi niepełnosprawnościami lub z autyzmem z nauki drugiego języka obcego.

Zgodnie z art. 11 k.c. pełną zdolność do czynności prawnych osoba fizyczna uzyskuje wraz z osiągnięciem pełnoletności, tj. wraz z ukończeniem 18 r.ż. lub w wyniku tzw. upełnoletnienia, wynikającego z wejścia w związek małżeński przed osiągnięciem wieku określonego w art. 10 § 1 k.c. Wynikająca z treści wcześniej wspomnianego art. 11 k.c. pełna zdolność do czynności prawnych implikuje możliwość samodzielnego dokonywania czynności prawnych we własnym imieniu, w tym m.in. do składania oświadczeń woli oraz dokonywania innych czynności mających wpływ na stosunki prawne z innymi podmiotami. W przedmiotowej sprawie przywołane przepisy są o tyle znaczące, że determinują one możliwość złożenia w/w wniosków samodzielnie, tj. bez zgody rodziców. Tezę tę potwierdzają również przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, w tym w szczególności art. 92 k.r.o., zgodnie z którym dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską tylko do pełnoletności. Po osiągnięciu pełnoletności, a co za tym idzie pełnej zdolności do czynności prawnych, rodzice tracą prawo do reprezentowania swojego dziecka przed organami administracji publicznej z racji ustania władzy rodzicielskiej.

W związku z powyższym przepisy § 31 ust. 2 oraz § 44 ust. 5 należy uznać za bezprawne w zakresie, w jakim wyłączają one możliwość złożenia definiowanego w ich treści wniosku przez osobę pełnoletnią posiadającą zdolność do czynności prawnych.

Kwestionowane postanowienie Statutu: § 71 ust. 1 pkt 11 [skreślenie z listy uczniów z powodu zniesławienia szkoły]

Przepis § 71 ust. 1 pkt 11 Statutu stanowi, że dyrektor szkoły na podstawie uchwały Rady Pedagogicznej oraz po zasięgnięciu opinii Samorządu Uczniowskiego może skreślić ucznia z listy uczniów za „zniesławienie szkoły, np. na stronie internetowej”.

Należy zauważyć, że w kontekście treści w/w przepisu oraz § 71 ust. 1 pkt 8, stanowiącego o możliwości skreślenia ucznia z listy uczniów wskutek popełnienia przez niego poważnego przestępstwa w szkole lub poza nią, konstrukcja § 71 ust. 1 pkt 11 może prowadzić do nadinterpretacji w zakresie, w jakim mówi on o zniesławieniu. Zgodnie z art. 212 § 1 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444) „kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności”. Ponadto art. 212 § 2 k.k. umieszcza czyn zniesławienia w kontekście środków masowego komunikowania. Zgodnie z art. 68 ust 2 ustawy – Prawo oświatowe *dyrektor szkoły lub placówki może, w drodze decyzji, skreślić ucznia z listy uczniów w przypadkach określonych w statucie szkoły lub placówki. Skreślenie następuje na podstawie uchwały rady pedagogicznej, po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego.*

Mimo powyższego brzmienia art. 68 ust. 2. p.o. nie można stwierdzić, że autor postanowień statutowych ma pełną wolność co do ustalania okoliczności będących

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

podstawą do skreślenia ucznia z listy uczniów. Środek określony w art. 68 ust. 2 p.o. powinien stanowić ostateczność dla organów szkoły, właściwą w sytuacji, gdy inne środki oddziaływania wychowawczego nie wpłynęłyby na zachowanie danego ucznia w zakresie przestrzegania przez niego postanowień statutu szkoły (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 22 listopada 2018 r., sygn. III SA/Łd 661/18). Należy zauważyć, że skreślenie z listy uczniów jest formą kary za nieprzestrzeganie postanowień statutu szkoły, na co wskazuje się w § 71 ust. 1 pkt 11 Statutu.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że popełnienie przez ucznia czynu zniesławienia, który został mu udowodniony na drodze sądowej, mieści się w zakresie przedmiotowym § 71 ust. 1 pkt 8 Statutu. Kwestionowany przepis § 71 ust. 1 pkt 11 może doprowadzić do stosowania kary skreślenia z listy uczniów wobec uczniów, którzy podjęli się krytyki danej placówki oświatowej za pośrednictwem stron internetowych lub mediów społecznościowych, tj. do okoliczności, w której uczeń zostałby ukarany za czyn, który nie jest sprzeczny z prawem powszechnie obowiązującym. W samym statucie brak jest regulacji określającej znaczenie wskazywanego w kwestionowanym przepisie pojęcia „zniesławienie” oraz w jaki sposób powinno być ono stwierdzane.

Kwestionowane postanowienie Statutu: § 74 ust. 1 pkt 2 lit. m, § 74 ust. 1 pkt 3 lit. k, § 74 ust. 1 pkt 4 lit. n, § 74 ust. 1 pkt 5 lit. n [wygląd zewnętrzny ucznia]

W treści kwestionowanych przepisów § 74 ust. 1 pkt 2 lit. m, § 74 ust. 1 pkt 3 lit. k, § 74 ust. 1 pkt. 4 lit. n oraz § 74 ust. 1 pkt 5 lit. n wskazuje się, że uczeń w celu uzyskania poszczególnych ocen klasyfikacyjnych zachowania powinien „dbać o estetyczny wygląd zewnętrzny”.

Zgodnie z art. 100 ust. 6 p.o. statut szkoły określa zasady ubierania się uczniów na terenie szkoły. Pojęcia „ubierania się” nie można interpretować jednak rozszerzająco i rozumieć pod nim również „wyglądu ucznia”. Podkreślone zostało to w uzasadnieniu do projektu ustawy – Prawo oświatowe, w którym projektodawca wskazał, że w przepisie dotyczącym przestrzegania zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły zrezygnowano z wyrażenia dotyczącego dbania o schludny wygląd, kierując się zgłaszanym w tej kwestii przez uczniów, rodziców i nauczycieli wątpliwościami dotyczącymi zakresu pojęcia „schludny”, jako bardzo szeroko rozumiany i nieprecyzyjny. Jasno więc podkreślono, że statuty szkół po wejściu w życie ustawy – Prawo oświatowe nie mogą już określać zasad wyglądu uczniów.

Pismo sporządził: Mateusz Muszyński

MICHAŁ CZESNOWSKI
Wiceprezes Zarządu